

Az Interjúról

Mondják, hogy a politikában az őszinteség mindig bonyolult mesterkedésnek, kimódolt ravaszságnak látszik. Hogy úgy van! — gondolhatja magában Eörsi István darabjának, a Játékszínben bemutatott Interjújának a nézője, aki roppant szövevényesnek és sokrétűnek látszó beszélgetés tanúja, amelyet azonban igencsak könnyű leegyszerűsíteni: Lukács György őszintén feltárulkozik tanítványának, és kérdésekre válaszolva arról vall, hogyan tudta összeegyeztetni munkásságának távlati; stratégiai céljait a mindennapok taktikai harcaival.

A színjátékhoz a nyersanyagot az a magnetofonnal készült interjú-sorozat szolgáltatta, melyet a szerző és Vezér Ersébet vett fel a filozófus 1971. évi halálát megelőző időszakban, és amely mintegy áttekinti a hatalmas életpályát. Lukács itt az evidencia természetességével fejt ki, hogy az egyetemes konzekvenciákat szinte mindig fölé tudta rendelni az olykor igencsak kicsinyes napi politikának. Ez néha megtréfálta ugyan, de a számára rendelt útról letéríteni sohasem tudta. A különös és egyedi képből a megalkuvás, a kompromisszum is csupán eszköz volt, amely segített elhárítani az akadályokat a szüntelenül gyarapodó életmű elől.

Lukács György életének három szakasza, melyek közül az első a szertelenség, a második a marxista ideológia jegyében született, és a harmadik, a végső, amely már csak az „Unom!” című alatt csatlakozott az előzőkhöz — ez a három periódus a vég felől tekintve, századunk értelmiségének útját példázza. A jelent tekintve és a szerzőt aposztrofálva pedig természetesen a legfontosabb. Lukács oeuvrejében egy magatartásforma diadalmaskodik — mégpedig az, amely elveti a tévedhetetlenség dogmáját, vállalja a megbánást, vállalja tehát az életet.

Hogyan sikerült ebből a merevnek tetsző, formátlan anyagból élvezetes, érdekes színházi estét kovácsolni? Úgy, hogy Eörsi csak a mintát vette Lukácsról, de szólni magáról, korunkról szól, korunk értelmiségének dilemmáiról. Mégpedig igen laza formában, finom humorral, és a tanítvány—tanár viszonyt is iróniával fűszerezve.

Kitűnő társakra talált Babarcsy Lászlóban, az invenciózus rendezőben, a műhöz alkalmas, konstruktivizmusba hajló díszlet tervezőjében, ifj. Rajk Lászlóban és a színészekben. Kivált Gábor Miklósban, aki minden gesztusában, rezzenésében lenyűgözően „adja” Lukácsot, és Koltai Róbertben, akinél hívebb alteregót aligha kívánhattott Eörsi. A filozófus két feleségét Töröcsik Mari és Egri Kati, utolsó percig kitartó gondozóját, Adler Mariannt pedig Básti Juli játssza.

A premieren két szerző hajolt meg a közönség előtt. Az egyik, aki végig a színpalak mögül, és feltehetőleg izgalommal figyelte az általa színpadra teremtett játékot, és a másik, aki őt megszemélyesítve vett részt az előadásban. Mindketten méltán vették ki részüket a tapsból.

(barta)